

Socialdemokraternes indlæg til 1. behandlingen af budgettet for Odense Kommune

(Endelig version)

Thomas Funding Therkildsen

Den 15. september 2010

Indledning

Vi står på mange måder i bunden af en økonomisk bakkedal. De senere år har vi kørt på frihjul nedad bakke med vinden i ryggen. Nu er bunden nået, og den videre vej går opad bakke, og det vel og mærke stejlt opad i modvind. Efter i dag må hverken byrådet, kommunens medarbejdere eller byens borgere være i tvivl. De næste fire år bliver et hårdt ridt for os alle.

Budgetlægningen har de sidste fire år centreret sig om, hvordan vi kunne gøre så mange som muligt tilfredse med ekstra 25 millioner kroner. Alle har villet have del i pengene, og budgetforligene har derfor til tider manglet fokus og strittet i forskellige retninger. Det at skulle uddele penge virker unægteligt som en privilegeret situation, når vi i dag står overfor, at der de næste fire år skal skæres 720 millioner kroner af det kommunale budget.

Gør man plads til lidt selvreflektion, kan man spørge sig selv, om vi havde været bedre tjent med, at vi i de gode tider i højere grad havde investeret kommunens ekstra midler i projekter, der kunne have forbedret den økonomiske situation, vi i dag står i. Det er som sagt nemt at være bagklog, og det ændrer intet ved den aktuelle situation, men reflekterer vi ikke over vores tidligere gerninger, så lærer vi ikke – og det skal vi.

Tilbage står, at fire fede år er slut, og alt tyder på, at de næste ti år bliver kendetegnet af økonomisk smalhals. Vi kan lige så godt acceptere, at der ikke bliver flere penge til at udvikle vores by – snarere tværtimod. Det kan vi begræde, men når dagen er omme, må vi forholde os til omstændighederne og agere derefter. Det eneste spørgsmål, der står tilbage, er, hvordan vi som byråd – som politiske ledere – har tænkt os at håndtere denne udfordring?

Vi står ved en korsvej

Vi står efter vores opfattelse ved en korsvej. Går vi til den ene side, så hedder det besparelser fra år et. 180 millioner kroner om året i fire år. Det betyder, at vi skal i gang om godt tre måneder. Det er ikke nok tid til at kvalificere besparelserne, det vil blive dumme besparelser.

Vi vil således bare sætte os op i styrehuset på grønthøsteren, kører den ud af laden, og med lukkede øjne drøne hen over de kommunale budgetter med 180 kilometer i timen. Generelle serviceforringelser på alle områder uden skelen til, hvad der giver mening, og hvad der ikke giver mening. Det er ikke den rigtige vej for Odense Kommune. Og derfor vælger vi også at gå i den anden retning.

Det er en vej, hvor vi ikke skærer så hårdt det første år, men hvor vi til gengæld sætter tempoet op de sidste tre år. Det første år skal i stedet bruges til at kvalificere de kommende tre års besparelser. Gøre dem kloge.

Og med kloge besparelser, menes der ikke nemme besparelser. Dette er ikke en vej, der er nem – hverken for os politisk eller for byens medarbejdere og borgere. Det bliver hårdt, og det skal vi anerkende overfor os selv og overfor de mennesker, der kommer til at mærke konsekvenserne af vores beslutninger. Men forhåbentligt betyder denne vej også, at vi, når de næste fire år er gået, kan konstatere, at vi har sparet 720 millioner kroner; men at vi ikke har fået for 720 millioner kroner mindre velfærd til borgerne.

Det er et afgørende fokus i vores tilgang til dette års budgetforhandlinger. Vi kan ikke ændre på, hvor mange penge der skal spares, men forhåbentlig kan vi ændre på, hvor hårdt det kommer til at gå ud over odenseanernes hverdag.

Forebyggelse og samarbejde på tværs

Det sociale område er et godt eksempel på, hvor vi mener, at der er et potentiale for at hente kloge besparelser. Alt for mange odenseanere er på en eller anden form for overførselsindkomst. F.eks. er det en kendsgerning, at godt otte procent af byens arbejdsstyrke er på førtidspension. Antallet af førtidspensionister er et reelt problem. Det gælder både for den enkelte førtidspensionist og for vores samfund.

Det er imidlertid ikke selve tilkendelserne af førtidspensioner, der er problemet. Man får ganske enkelt ikke lov til at gå på pension før tid, uden man har en rigtig god grund til det. Og sådan skal det også være.

Når folk først står foran døren til kontoret for førtidspension, så er løbet med andre ord kørt. Enten er man lovmæssigt berettiget til førtidspension, ellers er man ikke. Vi smider ikke om os med pensioner i Odense – tværtimod har vi Den Sociale Ankestyrelses ord for, at vi er restriktive med tilkendelserne. Har vi derfor et oprigtigt politisk ønske om at sænke antallet af førtidspensionister i Odense, så skal vi satse på forebyggelse.

Folk fødes ikke som førtidspensionister, og vi tror ikke på, at der er raske mennesker, der drømmer om et liv på førtidspension. Det er som oftest resultatet af mange små skridt, hvor man lidt efter lidt er blevet dårligere og dårligere – og til sidst så dårlig, at man ikke længere er i stand til at opfylde sin pligt på arbejdsmarkedet, og derfor har ret til pension. Der er simpelthen ikke mere at gøre. Når dette punkt er nået, er folk ikke længere i stand til at arbejde. For mange er det i sig selv et personligt nederlag, da det økonomisk sætter store begrænsninger for, hvad der er muligt. De barnedrømme, disse mennesker har haft for deres liv, er definitivt slået i stykker, og de skal indstille sig på et liv indenfor de snævre økonomiske rammer af en pension.

Skal vi undgå, at folk ender på førtidspension eller for den sags skyld andre overførselsindkomster, er forebyggelse det eneste reelle værktøj, vi har til vores rådighed. Et isoleret krav om færre tilkendelser af førtidspensioner er intet andet end en gemen klapjagt på mennesker, der har fortjent bedre – og det vil vi ikke være med til.

Men vi vil hjertens gerne være med til at forbedre den forebyggende indsats, fordi det er det, der virker. Det kræver, at vi bliver bedre til at arbejde sammen på tværs af forvaltninger. Et menneskeliv kender nemlig ingen offentlige forvaltningsgrænser.

For eksempel opretter kommunens medarbejdere i Børn- og Ungeforvaltningen hver eneste dag nye sagsmapper til nye børn og unge. Til at starte med er det som oftest mindre problemer, der er anledningen. De har måske ikke været i skole i nogle dage eller er blevet taget i at lave drengestreger. De fleste kommer hurtigt på ret kurs igen, men der er også nogle, hvor det skridt for skridt går helt galt. Disse børn og unge ender med årene i Social- og Arbejdsmarkedsforvaltningens system. Mange af dem ender på en eller anden form for offentlig forsørgelse – nogle af dem førtidspension.

Bliver vi bedre til at bryde denne negative spiral tidligere, kan det altså år senere betyde, at der står én mindre i køen til offentlig forsørgelse. Det er først og fremmest en succes for den enkelte, men derudover er det også en succes for den kommunale kasse. Ikke alene sparer vi pengene til understøttelse, vi får også én borger mere, der helt eller delvist kan bidrage til væksten i vores samfund.

Socialdemokraternes indlæg til 1. behandlingen af budgettet for Odense Kommune

(Endelig version)

Thomas Funding Therkildsen

Den 15. september 2010

Skal det lykkes, afhænger det hele af, at vi politisk anerkender denne problemstillings kompleksitet. Det er uintelligent bare at konstatere, at vi skal gives færre førtidspensioner i Odense. Skal vi lykkes med at nedbringe antallet af mennesker på førtidspension og overførselsindkomster i det hele taget, skal vi se tingene i et bredere perspektiv og på tværs af forvaltninger.

Derfor mener vi også, at det er på høje tid, at vi får revurderet kommunens samlede sociale indsats på tværs af forvaltninger. Er der sammenhæng mellem, hvad der bliver lavet af tiltag i vores kommune? Ved den ene hånd, hvad den anden gør? Det er vores klare opfattelse, at vi igennem et samlet serviceeftersyn af vores sociale indsats i kommunen både kan forbedre effekten af indsatsen samt gøre den billigere.

Det er dog vigtigt at holde sig for øje, at det tager tid at hente besparelser ved hjælp af forebyggelse. Det er selve forebyggelsens natur. Derfor kan det som tidligere nævnt også virke desto mere ærgerligt, at dette område ikke blev prioriteret, da det gik godt. Havde vi i sidste periode med investeringer satset på en nedbringelse af odenseanere på overførselsindkomster, så ville vi kunne have høstet gevinsten i de kommende år.

Ærlig snak og anerkendelse

En forbedret indsats på tværs af forvaltninger på det forebyggende sociale område er imidlertid kun ét eksempel på, hvor vi bør være i stand til at hente en besparelse. Skal vi hele vejen i mål, skal der mange andre projekter på bordet, og i nogle tilfælde vil medarbejdere og borgere have svært ved at se dem som andet end besparelser. Det skal vi være ærlige om.

Vi skal ikke forsøge at pakke alvorligheden af denne situation ind eller prøve at skjule konsekvenserne af vores beslutninger. Vi skal ikke tale ned til folk ved at negligere besparelser på 720 millioner kroner ved at sætte dem i en fortænkt kontrast til kommunens samlede budget. Det her kommer til at gøre ondt. Og det er nok i virkeligheden det eneste, vi kan garantere på nuværende tidspunkt.

Vi tror dybest set, at befolkningen har forståelse for, at verden ændrer sig, og at det i dette tilfælde har fået negative konsekvenser for Odense. Men vi tror ikke, at befolkningen har forståelse for politikere, der som konsekvens af misforståede partipolitiske hensyn prøver at skjule konsekvenserne.

Oplever man som forældre, at antallet af undervisningstimer falder, fordi der skal spares, så må man som det mindste kunne forvente, at ens folkevalgte politikere anerkender dette som en konsekvens af deres beslutninger. Og bliver man som social- og sundhedsassistent fyret fra ældreplejen, så er det en direkte hå, hvis de ansvarlige politikere prøver at bilde en ind, at ens fravær ikke vil blive mærket. Selvfølgelig vil det det.

Vi skal derfor være ærlige – også i denne situation. Vi skal turde sige åbent, at når vi taler om kloge besparelser, så taler vi ikke om besparelser, der ikke kan mærkes. De vil blive mærket. I nogle tilfælde vil vi være pisket til at sænke serviceniveauet, og der vil være gode medarbejdere, der om fire år ikke længere vil være ansat i Odense Kommune.

I den sammenhæng skal man som medarbejder kunne regne med, at vi ikke stikker hovedet i busken, men står ved vores beslutninger. Det skal ikke være frontpersonalet ude på plejecentrene, i skolerne eller daginstitutionerne, der skal forklare vores prioriteringer til odenseanerne. Det skal vi.

Socialdemokraternes indlæg til 1. behandlingen af budgettet for Odense Kommune

(Endelig version)

Thomas Funding Therkildsen

Den 15. september 2010

Til gengæld er det nødvendigt, at kommunens faggrupper anerkender alvorligheden af situationen. Virkeligheden byder, at vi alle sænker paraderne og går konstruktivt ind i den kommende proces. Vi skal i dialog finde de klogeste måder at håndtere de økonomiske problemer på. Det må ikke udvikle sig til at blive et spil sorteper mellem faggrupper. Der er brug for, at alle når til den hårde erkendelse, at pengene ikke er der. Lykkes det ikke på en klog måde at lukke hullet, så efterlader det kun ét alternativ – grønthøsteren.

Situationen kalder på politiske lederskab

Det leder os hen til det tidligere stillede spørgsmål. Hvordan vælger vi som politiske ledere at håndtere udfordringen. Svaret på spørgsmålet kan være ét ud af tre.

Det første svar er, at vi kan håndtere det på en efter omstændighederne god måde, hvor vi gennem kloge besparelser nedbringer kommunens budget med 720 millioner kroner over de næste fire år. Vores mål er i denne sammenhæng, at vi får gjort det på en måde, hvor borgerne ikke kommer til at opleve det som serviceforringelser for 720 millioner kroner.

Det andet svar er, at vi kan håndtere det på en dårlig måde, hvor vi med grønthøsteren laver dumme besparelser på et uoplyst grundlag, der i sidste ende kan vise sig at være kontraproduktive for vores økonomi. Altså ende med at koste kommunekassen flere penge i det lange løb.

Det tredje svar er imidlertid det værste. Vi kan vælge ikke at vise politisk lederskab og således lade være med at håndtere de problemer, byen står overfor. Enten fordi vi er skræmt af de beslutninger, vi kan se konjunkturerne af i de kommende år, eller fordi vi opportunistisk vælger at køre på politisk frihjul, når der skal leveres stemmer til upopulære, men nødvendige beslutninger. Det er et absolut skrækscenarium.

Det er nemt at være leder, når det går godt. De politiske udfordringer er unægtelig af en anden kaliber. Ægte politisk lederskab viser sig derimod i modgang. Det er her, facaderne falder til jorden, og vi afslører, om vi sidder her for at løse de problemer, der nu engang tilhører vores tid, eller om vi sidder her for magten alene.

Vi nægter at opføre os som politiske tøsedrenge. Også når konsekvensen er, at det giver tæsk i offentligheden. Vi kunne godt vælge at kaste håndklædet i ringen og bede regeringen komme og gennemføre deres egne besparelser, bede dem om at sætte os under administration. Men det gør vi ikke. Vi accepterer, at vi har et beslutningshierarki i dette land, hvor Folketinget sætter rammerne, og det er os, der udfylder dem.

Det kan meget vel være, at det er den borgerlige regering og Dansk Folkeparti, der med deres såkaldte genopretningsplan tvinger os til at skære på budgetterne, men det får ikke os til slå op i banen. Vi tager til hver en tid ansvaret på os, og får enderne til at nå hinanden. Når der skal spares, insisterer vi på at sidde med ved bordet – det er det eneste sted, hvor vi kan sikre, at almindelige menneskers hverdag bliver skærmet så meget som muligt.

De næste fire år vil for alvor teste det politiske lederskab i byrådet. De 720 millioner kroner er indtil videre kun ufattelige tal på papir. Når disse tal begynder at blive omsat til konkrete udvalgsager, så er det, at det bliver svært. Når vi kan se, hvor det kommer til at gøre ondt og på hvem, så er det, at vi får at se, om der er nok politisk lederskab i byrådet til at træffe de nødvendige og rigtige beslutninger. Vi tror og håber, at der er.

Socialdemokraternes indlæg til 1. behandlingen af budgettet for Odense Kommune

(Endelig version)

Thomas Funding Therkildsen

Den 15. september 2010

Det, vi i de kommende fire år skal huske på, er, at hver gang vi sige nej til et forslag, der kan gøre udfordringen mindre, så siger vi også indirekte ja til noget andet. Og det vel og mærke noget der er værre. Pengene skal findes. Og vælger vi ikke at træffe de kloge, men svære beslutninger, så skaber vi en situation, hvor vi om få år skal skære så dybt med grønthøsteren, at blodet kommer til at flyde. Det er derfor helt afgørende, at vi som byråd de næste fire år viser det nødvendige politiske lederskab. Trækker vi politisk fribillet, er vi ganske enkelt ikke vores ansvar bevidst, og i så fald burde vi spørge os selv, hvorfor vi i det hele taget sidder her i salen.

Der skal gøres rent bord

Lederskab handler i høj grad også om troværdighed. Derfor har vi også et særligt ansvar overfor tre grupper af frivillige. Det handler om folkene bag tennishallen i Marienlyst, cykel- og atletikarenaen i Bolbro og kultur- og idrætscenteret i Korup. De har alle fået lovet penge af kommunens kasse, men for de flestes vedkommende har de endnu ikke set en krone. Det er noget rod, og det skal der ryddes op i.

Det har været en uskik, at byrådet de senere år har brugt budgetterne til at love mere, end hvad der har været penge til. Det betyder, at vi nu står i en situation, hvor anlægsbudgettet de kommende år er spændt til bristepunktet. Den måde at lægge budget på er slut. I fremtiden kommer man kun med i budgettet, hvis der er penge til det. Vi vil i denne sammenhæng lægge op til, at vi prioriterer tennis, cykling, atletik og idrætscenteret i Korup. Vi skylder alle parter, at der én gang for alle bliver ryddet op i kommunens anlægsbudget.

Midt i denne elendighed må vi imidlertid ikke glemme, hvad vi skal leve af dagen efter i morgen. Universitetsområdet er Odenses ubetingede største guldæg, og på et 20-årigt sigte står og falder vores kommunes vækstmuligheder med, om vi får udviklet området. Derfor er det også bydende nødvendigt, at vi investerer i Munkebjergvejens forlængelse og i forskerparken. Det er begge delelementer, der sammen med universitetets udvidelser og etableringen af det nye supersygehus skal være med til at fremtidssikre vores by – og dermed også vores mulighed for at fremtidssikre odenseanernes hverdag.

Afslutning

Det er således lige meget, om man ser på driftssiden eller anlægssiden af budgettet, så handler det om, at situationen kalder på, at vi ligger snævre partipolitiske hensyn til side og handler ansvarligt.

Jeg vil slutte mit partis budgettale med en gentagelse af indledningen. Den indkapsler efter vores opfattelse på pædagogisk vis den udfordring, kommunen står overfor.

Vi står på mange måder i bunden af en økonomisk bakkedal. De senere år har vi kørt på frihjul nedad bakke med vinden i ryggen. Nu er bunden nået, og den videre vej går opad bakke, og det vel og mærke stejlt opad i modvind. Efter i dag må hverken byrådet, kommunens medarbejdere eller byens borgere være i tvivl. De næste fire år bliver et hårdt ridt for os alle.

Med disse ord ser vi frem til de kommende forhandlinger, der forhåbentlig bliver både konstruktive og frem for alt ansvarlige.

- DET TALTE ORD GÆLDER -

Socialdemokraternes indlæg til 1. behandlingen af budgettet for Odense Kommune

(Endelig version)

Thomas Funding Therkildsen

Den 15. september 2010
